
Bergum, Hardegarijp, Oenkerk en Oudkerk, een verklaring waarin de kerkeraad opriep om niet mee te doen aan de actie voor het oprichten van een bijzondere school.

Nu kwam het anti-revolutionaire *Friesch Dagblad* in het geweer. Dit stond onder de hoofdredactie van H. Algra.¹⁶ Op 3 augustus ging het in een uitvoerig artikel 'Schoolstrijd te Hardegarijp' in op de verklaring van de kerkeraad. Het feit dat de actie in overleg met de Raad voor Kerk en School was ondernomen betekende dat dit optreden een veel ernstiger karakter had gekregen. Het was een symptoom van een nieuwe officiële houding en handelwijze van de Hervormde Kerk, die tot de keuze voor de openbare school leidde en tegen de christelijke school. Daarmee tilde het *Friesch Dagblad* het gebeuren in Hardegarijp uit de lokale context en maakte er een landelijke zaak van waarbij niets meer of minder dan de keuze van de Nederlandse Hervormde Kerk voor het openbaar onderwijs in het geding zou zijn. Er volgde een polemiek in de pers waar de Raad zich buiten liet, volgens voorzitter ds. R. Dijkstra omdat hij zich verantwoording verschuldigd achtte aan de synode en niet aan een of ander partijblad.¹⁷

Het raadslid professor G.C. van Niftrik liet zich echter in een, zoals hij het noemde, 'onbewaakt ogenblik' op persoonlijke titel wel verleiden om op de zaak in Hardegarijp in te gaan. G.C. van Niftrik (1904-1972) was één van de meest invloedrijke hervormde theologen in het eerste kwart na de Tweede Wereldoorlog.¹⁸ Hij was hoogleraar dogmatiek, vaderlandse kerkgeschiedenis en apostolaatstheologie aan de Universiteit van Amsterdam van 1946 tot aan zijn overlijden. Theologisch was hij sterk beïnvloed door Barth zonder deze in alles te volgen, zoals in diens afwijzing van christelijke politieke partijen. Van Niftrik was een vooraanstaand lid van de CHU. Hij was sterk betrokken bij vragen van opvoeding en onderwijs zoals blijkt uit zijn lidmaatschap van de Raad voor Kerk en School. Ook was hij voorzitter van de kweekschool De Klokkenberg in Nijmegen en als predikant in Rijsburg (1938-1945) was hij al bestuurslid van de plaatselijke hervormde school. Zelf was hij voorstander van christelijk onderwijs, maar hij onderschreef de opvatting dat de Nederlandse Hervormde Kerk zich zowel op het christelijk als het openbaar onderwijs moest richten. Hij was een overtuigd bestrijder van de antithese gedachte van Kuyper.¹⁹ Diens onderscheid tussen kerk als instituut en als organisme vond hij met Hoedemaker problematisch. De kerk omvat zowel het institutionele als het organische en als zodanig is er kerkelijke betrokkenheid bij het onderwijs. Ook Barths opvatting dat geen enkele institutionalisering van het geloof vereenzelvigd mocht worden met Gods wil weerhield hem ervan om de 'christelijkheid' van het christelijk onderwijs probleemloos te aanvaarden:

¹⁶ H. Algra (1896-1982) was naast zijn hoofdredacteurschap van 1946-1970 Eerste Kamerlid voor de ARP en een prominente vertegenwoordiger van het gereformeerde volksdeel in Friesland. Hij was overigens geboren in Hardegarijp.

¹⁷ *Hand. Syn. Herv. Kerk* 1951/52, vergadering 2 april 1952, 294.

¹⁸ Korthedshalve verwijs ik naar het lemma van K.Blei, 'Niftrik, Gerrit Cornelis van', in: *Biografisch Lexicon voor de Geschiedenis van het Nederlandse Protestantisme. Deel 5*, Kampen 2001, 384-387.

¹⁹ G.C. van Niftrik, *Kerkelijke verantwoordelijkheid en christelijk onderwijs. Rede gehouden op de 32^e jaarvergadering van de Vereniging van leraren bij het christelijk voorbereidend hoger- en middelbaar onderwijs op 14 april 1949*, Groningen/Batavia 1949, 5-6.